

Grindsted Kirke.

Torsdag d. 18. april 2019 kl. 19.00.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til skærtorsdag, Matt. 26,17-30, 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 458 "Zion, pris din saliggører".

DDS 298 "Helligånden trindt på jord".

DDS 456 "Vor Herre Jesus i den nat".

- - -

"100 salmer" 848 "Du har åbnet din lysende bue"

Altergang: DDS 438 + 439,1.

                                  DDS 466 "Vor Herres Jesu mindefest".

DDS 192 "Hil dig, Frelser og Forsoner!".

Tekstlæsninger.

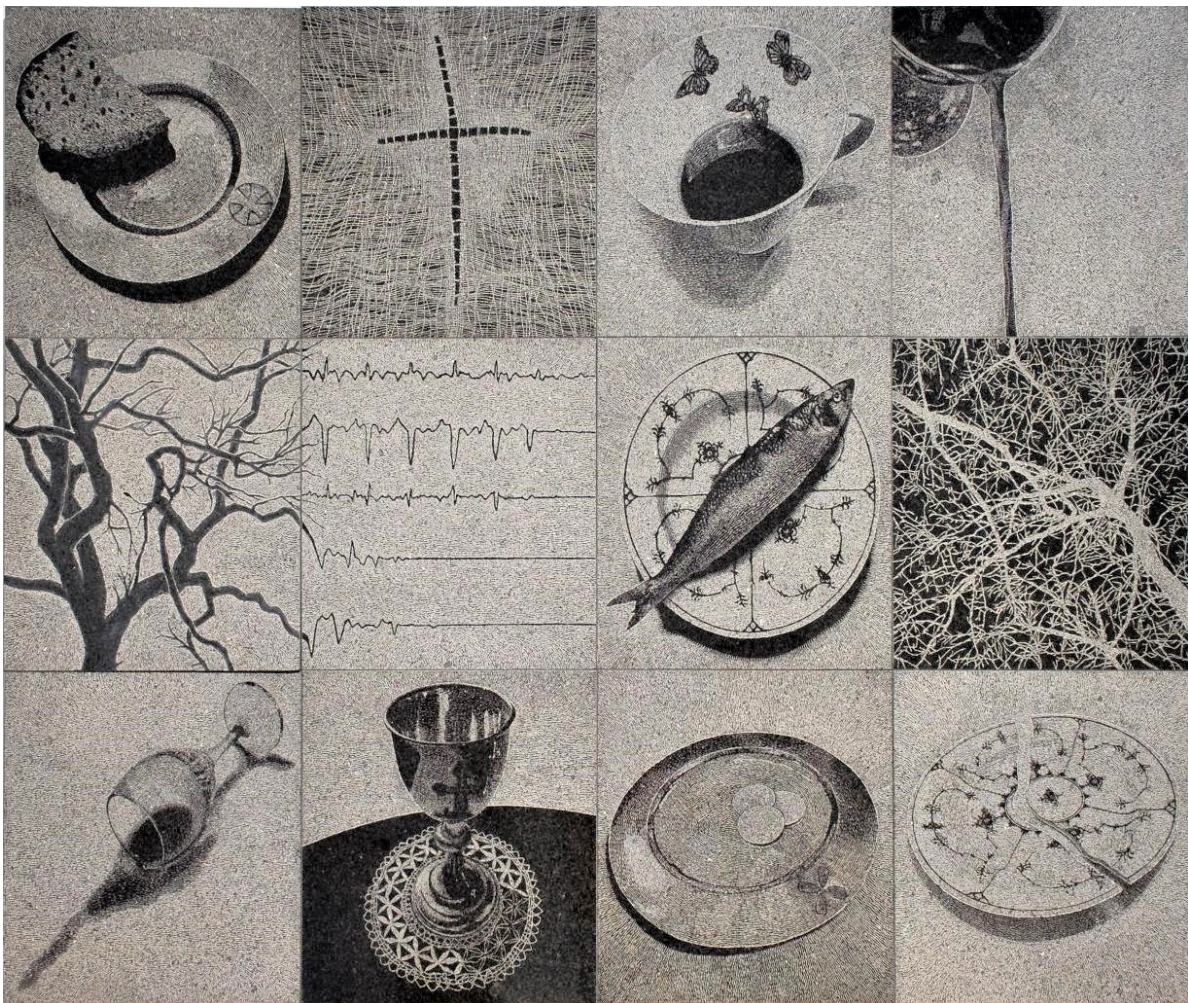
Denne hellige lektie skrives i Anden Mosebog: Herren sagde til Moses og Aron i Egypten: »Denne måned skal være jeres nytårsmåned. I skal regne den for den første

af årets måneder. Sig til hele Israels menighed: Den tiende dag i denne måned skal man tage et lam eller et kid til hver husstand i fædrenehuset. Hvis en husstand er for lille til et dyr, skal den være fælles med den nærmeste nabo om et dyr efter antallet af personer; I skal beregne det efter, hvad hver enkelt kan spise. Det skal være et lydefrit dyr, et årgammelt handyr; I kan tage det fra fårene eller fra gederne. I skal tage vare på det til den fjortende dag i denne måned. Så skal hele Israels menighed slagte det, lige inden mørket falder på. De skal tage noget af blodet og komme det på de to dørstolper og på overliggeren i de huse, hvor de spiser det. De skal spise kødet samme nat; de skal spise det stegt med usyrede brød og bitre urter til. I må ikke spise noget af det råt eller kogt; det skal være stegt, med hoved, skanke og indvolde. I må ikke levne noget af det til om morgenen. Hvad der er tilovers om morgenen, skal I brænde. Sådan skal I spise det: I skal have kjortlen bundet op om lænderne og have sandaler på fødderne og stav i hånden; i al hast skal I spise det. Det er påske for Herren.« (*Anden Mosebog 12,1-11*).

Epistlen skriver apostlen Paulus i sit første brev til korintherne: Jeg taler til jer som forstandige mennesker. Døm selv om det, jeg siger. Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod? Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme? Fordi der er ét brød, er vi alle ét legeme, for vi får alle del i det ene brød. (*Første Korintherbrev 10,15-17*).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Den første dag under de usyrede brøds fest kom disciplene hen til Jesus og spurgte: »Hvor vil du have, at vi skal forberede påskemåltidet til dig?« Han svarede: »Gå ind i byen til den og den, og sig til ham: Mesteren siger: Min time er nær; hos dig vil jeg holde påskemåltidet sammen med mine disciple.« Og disciplene gjorde, som Jesus havde pålagt dem, og forberedte påskemåltidet. Da det blev aften, satte han sig til bords med de tolv. Og mens de spiste, sagde han: »Sandelig siger jeg jer: En af jer vil forråde mig.« De blev meget bedrøvede og begyndte én efter én at spørge ham: »Det er vel ikke mig, Herre?«

Han svarede dem: »Det er ham, som med hånden dyppede i fadet sammen med mig, der vil forråde mig. Menneskesønnen går bort, som der står skrevet om ham, men ve det menneske, som Menneskesønnen forrådes af. Det var bedre for det menneske, om det aldrig var født.« Judas, som forrådte ham, spurgte: »Det er vel ikke mig, Rabbi?« Han svarede ham: »Du sagde det selv.« Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: »Tag det og spis det; dette er mit legeme.« Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde: »Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse. Jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke drikke af vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen med jer i min faders rige.« Og da de havde sunget lovsangen, gik de ud til Oliebjerget. *(Matthæusevangeliet 26,17-30).*

Laila Westergaard, 2016-17. Foto: Anne-Mette Kelter Skovsgaard.

Prædiken.

I 2016-17 udførte billedhuggeren Laila Westergaard et stort værk på 160x120 centimeter. Værket kredser om nadveren og kan i sin helhed ses som den bordplade, Jesus og disciplene var samlet om for at indtage det, der skulle blive Jesu sidste måltid. Der kan være tale om en slags avanceret kakkelbord, selvom frisen ikke består af kakler, men af granit, hvori Westergaard har mejslet og slebet sine motiver med næsten fotografisk nøjagtighed.

At frisen består af netop 12 relieffer er næppe tilfældigt, for det er det samme antal som den samlede mængde disciple. Man kan indvende, at der dermed mangler et trettende relief for Jesus, men han er faktisk til stede i alle de tolv deles motiver, hvilket er med til at understrege et af nadverens budskaber. I dagens tekst siger Jesus om brødet, at disciplene skal spise det, og at det er hans legeme. Ligeledes opfordrer han dem til at drikke vinen, som han betegner som sit blod. Disciplene – og vi for den sags skyld – får del i Kristus og hans gerning, når brødet og vinen indtages. Dette bliver understreget i Westergaards værk, idet Jesus på forskellige måder og i varierende grad er nærværende i de tolv relieffers motiver.

Dette nærvær er tydeligst i de to midterste relieffer i den nederste bjælke, hvor Laila Westergaard har gengivet en alterkalk og en disk med oblater i. Det er værd at bemærke antallet af oblater, nemlig tre; et tal, der henviser til den treenige Gud - til Faderen, Sønnen og Helligånden. Man kan indvende, at det kun er Jesus, der identificerer sig med brødet og vinen, men i kraft af at han udgør et led af den treenige Gud, er Faderen og Ånden også til stede. Således repræsenterer kalken og disken Guds nærvær ved alterbordet; et nærvær, der rækker ud i siderne, hvor man - til venstre - ser et væltet vinglas og - til højre - en tallerken, der er gået i stykker. Disse to motiver afslører, at vi ind imellem begår fejl: vælter vinglas, smadrer tallerkener – eller det, der er værre. Det får dog ikke Gud til at vende sig bort fra os. Tværtimod siger Jesus, at hans blod

udgydes ”til syndernes forladelse”. Han er altså i stand til at se gennem fingre med det, vi gør galt. Det betyder ikke, at synderne viskes bort, som om de aldrig har fundet sted, for fejltrin skal vi altid tage ved lære af. Når vore synder forlades, betyder det, at vores skyld ikke medfører en straf fra Gud. Det er ikke ensbetydende med, at vore synder er uden betydning. Var det tilfældet, ville Gud være med til at håne dem, vi synder imod, for så ville det betyde, at han ikke tog deres smerte, fortvivlelse eller vrede alvorligt.

I de to relieffer med det væltede vinglas og den ødelagte tallerken, er Jesus altså til stede som den, der fastholder sin kærlighed til os på trods af vores synd. Det er netop i kraft af denne kærlighed, at han langfredag ofrede sit legeme og blod; ja, sit liv.

Apropos liv er der oven over det væltede vinglas et motiv, der viser et træ, som har mistet alle sine blade hen over vinteren. Man kan blive i tvivl om, hvorvidt det er dødt, men kun indtil man opdager, at det ikke er helt bladløst. I midten af motivet har et lille blad foldet sig trodsigt ud. Der er endnu liv i træet. Bladet repræsenterer det håb, som Jesus – på trods af sin nært forestående død - vækker skærtorsdag.

Når håbet slukkes, sætter mod- og håbløsheden ind. Til tider er det netop dette, der får én til at søge til alters. Livet kan have mistet sin gnist, muligvis fordi man skammer sig over at have gjort andre ondt, eller måske fordi man har mistet en nærtstående, og døden har suget al mening og glæde til sig. Men her er det så, at budskabet om Guds kærlighed, der holder ved i både liv og død, kan vække livslysten igen.

Med til livet hører hjertets stadigt gentagne pulsslæg, der kan aflæses på et hjertekardiogram. Vintertræets grene leder netop over i en række kardiogrammer. Men noget er galt. De ujævne målinger fører i sidste ende til dødens lige streg, der markerer, at hjertet er holdt op med at slå. Derfor kan man overveje, om Kristus overhovedet er til stede i dette motiv - men det er han. Dels er pulslinjerne forbundet bagud til det lille trodsige blad, der insisterer på, at der er håb, skønt det slet ikke ser sådan ud; dels fører den midterste pulslinje over i midterstregen på tallerkenen, der ses på det næste relief. Denne streg udgør den ene linje i et kryds eller kors, hvilket understreges af endnu et kristussymbol, nemlig fisken.

Det Nye Testamente blev oprindeligt skrevet på græsk, og hvis man tager bogstaverne i det oldgræske ord for fisk, står man med forbogstaverne til sætningen: ”Jesus Kristus, Guds Søn frelser”. Derfor gjorde de første kristne fisken til et kristussymbol.

Når hele to symboler på Kristus – korset og fisken – følger efter de skæbnesvangre hjertekardiogrammer, er det, fordi Kristus med sin egen død og opstandelse kunne give andre del i det evige liv. Derfor viser det næste relief et virvar af blodkar, der jo netop er, hvad vi forbinder med liv. Samtidig er dette motiv forbundet med det ovenover. Her ses noget vin, der hældes fra kalken og direkte ned i netværket af årer. Dette viser, at vi får liv i kraft af, at Jesus lod sig piske, tæske og korsfæste, så blodet - helt bogstaveligt - flød.

Når Jesus i dagens tekst siger, at hans blod ”udgydes for mange til syndernes forladelse”, er der ikke sat tal på den mængde mennesker, han vil være i stand til at tilgive. Man kan godt få en fornemmelse af, at det bliver lidt svært for ham at tilgive Judas, der ikke alene forråder ham, men gør det med et kys. Evangelisterne skruer op for skildringen af denne discipel som en virkelig led karl. Men der er faktisk ingen sikkerhed for, at Kristus vil fordømme Judas. Når han lod sig korsfæste, var det jo for at tage straffen for andres syndere på sig. Måske gælder dette også Judas’ synd.

Judas har fået sit eget motiv i frisen oven over fisken på tallerkenen. Ganske vist kan vi kun se en tekop med tre påmalede sommerfugle. To af dem flakser rundt oppe ved kanten, men den sidste er betænkeligt tæt på den sjat te, der ligger i koppens bund. Sommerfuglens hoved vender tilmed ned mod den mørke væske. Laila Westergaard betegner den selv som en falden engel, og det kan man vel godt betegne Judas som. I hvert fald er der ofte høje forventninger til en discipel. Men Judas lever så langt fra op til dem. Han er en forræder, der oven i købet tjener penge på sin ugerning. Jesus kunne med god grund afvise at have mere med ham at gøre, men i dagens tekst hører vi blot, at han konstaterer, hvad Judas har planer om, hvorefter han deler brødet og vinen ud. Det er altså muligt, at Judas også får del i denne del af forsamlingens påskemåltid. I det tilfælde er han stadig en del af fællesskabet. Den faldne engel holdes oppe, så han

ikke styrter i fortabelsens dyb. Det kan synes uretfærdigt, men giver på den anden side håb om, at Guds kærlighed også rækker til os, når vi svigter ham eller andre.

Selvom Jesu sidste måltid af indlysende grunde fandt sted inden hans død og opstandelse, spiller disse to hændelser allerede en rolle skærtorsdag. Jesus opfordrede disciplene – og dermed også os – til fremover at mindes ham, når *de* spiste sammen og *vi* mødes ved nadverbordet. Dermed fik han sagt, at han snart ikke ville være blandt disciplene længere, hvilket skyldtes hans død. Samtidig var døden og den efterfølgende opstandelse nødvendig for, at hans løfte om syndernes forladelse kunne blive opfyldt. I motivet til venstre for tekoppen ses et kors, der dels kan henvise til Jesu død langfredag, dels til hans opstandelse påskedag. Det sidste skyldes, at korset synes at udgøre en del af et stykke stof, der ganske vist kan være et udsnit af alterdugen, men også kan forestille det klæde, den afdøde Jesus blev viklet ind i. Korset, der siden blev et symbol på Kristus selv, synes at træde ud af ligklædet, ud i livet påskemorgen.

Skønt den opstandne Kristus ifølge evangelierne viste sig for disciplene i tiden derefter, har hans tilstedeværelse senere bestået i Helligåndens nærvær. Helligånden er den side af Gud, der indgyder troen, selvom den kan synes utrolig; ja, for nogle direkte utroværdig. Det er således også Helligånden, der overbeviser os om, at Kristus er til stede i brødet og vinen, sådan som han kan være til stede alle mulige andre steder, hvis det er det, han vil.

Guds nærvær er altså ikke bundet til brødet og vinen. Han kan være hvor som helst, når som helst, hvilket kan være det, Laila Westergaard henviser til ved at vise et helt almindeligt stykke brød på den disk, der ellers normalt kun bruges til oblater. På den måde peger hun fra den gudstjenestelige ramme, som nadveren hører til i, ud i hverdagen, hvor vi ikke spiser oblater, men brød. Også der – i hverdagen - er Kristus til stede med sit budskab om syndernes forladelse.

Det særlige ved nadveren er, at den fokuserer på, hvad det var, Jesus Kristus gjorde for os i påsken. Han binder sig til brødet og vinen for at gøre det endnu tydeligere, at

hans død og opstandelse skete for vores skyld. Derefter er det vores opgave at bære dette budskab med os ud i hverdagen, så livet kan leves i strålerne fra påskemorgens solopgang.

Amen.